

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เมื่อพิจารณาบทบาทของวัดในพระพุทธศาสนาต่อการจัดการศึกษานั้น เห็นได้ว่าในอดีตวัดมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาให้กับนักบวชและประชาชนทั่วไป ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น บทบาทของวัดเริ่มลดลง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการหลั่งไหลของอารยธรรมตะวันตก และระบบการศึกษาสมัยใหม่เริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งครองราชย์ในระหว่าง พ.ศ. 2411 - 2453 ได้มีการปฏิรูปการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและระบบการศึกษาของประเทศอย่างมากมาย สำหรับระบบการศึกษานั้นได้มีการแบ่งออกเป็น 2 สาย อย่างชัดเจน คือ สายสามัญและสายอาชีพ กับสายพระปริยัติธรรม โดยที่สายสามัญและสายอาชีพเป็นหน้าที่ของรัฐและเอกชนที่จะจัดบริการให้แก่ประชาชนทั่วไป โดยใช้โรงเรียนวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษา ส่วนสายพระปริยัติธรรมยังคงใช้วัดเป็นสถานที่ในการจัดการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร (กรมการศาสนา, 2539 : 3)

การศึกษาของสงฆ์ได้แยกออกจากระบบการศึกษาสำหรับประชาชน สำหรับการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ที่รัฐกำหนดให้มีขึ้น เพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้สายสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีลักษณะหลักสูตรและวิธีการที่เหมาะสมกับ “ภิกษุภาวะ” และไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย

การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นการศึกษาหลักสำหรับพระภิกษุสามเณรหรือเป็นศาสนศึกษาที่จะดำรงพุทธศาสนาให้วัฒนาสถาพรสืบต่อไป แบ่งออกเป็น 3 แผนก คือ การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีและการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (ชาญเลื่อง วุฒิจันทร์, 2537 : 106)

จากการที่มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ได้จัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดขึ้นในปี พ.ศ. 2500 ต่อมาในปี พ.ศ. 2507 ได้มีการยกเลิกโรงเรียนดังกล่าว โดยได้กำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี แต่ปรากฏว่าไม่ได้รับความนิยมเพราะพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเรียนโดยได้รับประกาศนียบัตร

จากกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนดังกล่าวจึงได้พากันเข้าชื่อกันเป็นนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ของวัด ซึ่งตั้งขึ้นโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ นักเรียนกลุ่มหนึ่งไปสมัครสอบเทียบ และบางคนได้เข้าเป็นนักเรียนผู้ใหญ่ จึงทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ช่วงระยะนั้นเกิดความสับสนเป็นอันมาก (กรมการศาสนา. 2548 : 3)

ในขณะที่เดียวกันสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ยื่นเรื่องขอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดสอบสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร แต่กรมการศาสนาได้พิจารณาร่วมกับอีกหลายกรมที่เกี่ยวข้อง และมีฉันทามติร่วมกันว่า ควรจัดตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อสนองต่อความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยให้เรียนทั้งวิชาธรรมและวิชาสามัญศึกษาควบคู่กันไป โดยไม่มีการสอบสมทบ แต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบเอง (วิชัย ธรรมเจริญ. 2541 : 3) และต่อมาวันที่ 24 กันยายน 2514 สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ได้มีพระปรารภถึงอธิบดีกรมการศาสนา เกี่ยวกับเหตุผลที่สมควรมีหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยสรุปรวมความว่า ในการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระภิกษุสามเณรในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 แผนก คือ แผนกธรรมและแผนกบาลี การศึกษาทั้ง 2 แผนกนี้ได้ดำเนินด้วยดีตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ ปรากฏว่ามีผู้ศึกษาเล่าเรียนเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ แต่ในปัจจุบันนี้การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรมก็จำเป็นต้องปรับตัวไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป (กรมการศาสนา. 2541 : 6 ; อ้างอิงมาจาก สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. 2514 : บันทึกข้อความ)

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 และระเบียบฉบับนี้ ถูกยกเลิกโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่า ด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้ในปัจจุบัน การปรับปรุงระเบียบดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทำให้การศึกษาในโรงเรียน เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักร และฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดีประพฤติดชอบ ดำรงอยู่ในศาสนธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป นอกจากนั้น หากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลา

ลิกขาบทไป ก็สามารรถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและบ้านเมืองสืบไป (กรมการศาสนา. 2541 : 4-5) จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีความสำคัญทั้งฝ่ายศาสนาและฝ่ายบ้านเมือง รวมทั้งผู้เรียนก็ได้ประโยชน์จากการศึกษาด้วย

ปัจจุบันการศึกษาพระปริยัติธรรม ได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น โดยมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆทั่วประเทศ จากข้อมูลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2549 : เว็บไซต์) พบว่า ในปีการศึกษา 2549 มีโรงเรียน 370 โรง มีนักเรียนจำนวน 72,361 รูป เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เห็นได้ว่า มีคณะสงฆ์เป็นองค์กรหลักที่ควบคุมและส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยตรง ส่วนการบริหารโรงเรียนให้อยู่ในการปกครองของคณะสงฆ์ในแต่ละระดับช่วยกันดูแลกล่าว คือ ในระดับจังหวัดมีเจ้าคณะจังหวัดทำหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ในระดับอำเภอมีเจ้าคณะอำเภอทำหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน และในระดับสำนักเรียน มีเจ้าอาวาสของแต่ละโรงเรียนเป็นผู้บริหารโรงเรียน (กิตติ ชีรสานต์. 29 : 4-5) ด้วยเหตุที่โรงเรียนประเภทนี้ เป็นสถานศึกษาที่จัดให้กับพระภิกษุสามเณรที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาหรือเทียบเท่า ให้ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้น จึงมีการบริหารจัดการเช่นเดียวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปที่ได้จัดแบ่งการบริหารงานออกเป็น 6 สายงานหลักคือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานบริหารกิจการนักเรียน และงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (นิพนธ์ กิณางค์. 2543 : 64)

อย่างไรก็ดี การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีปัญหาหลายประการ เช่น ผู้บริหารโรงเรียนระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารการศึกษา ผู้สอนไม่เพียงพอและขาดความรู้ความชำนาญในด้าน การสอน การผลิตสื่อ การใช้สื่อ และการวัดผลประเมินผล การบริหารงานธุรการและการเงิน มีความล่าช้าในการจัดทำ การรับ การส่ง ความไม่เป็นระเบียบในการจัดเก็บรักษาและทำลายเอกสาร การไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ การจัดทำข้อมูลยังไม่เป็นระบบขาดความต่อเนื่อง งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน (ภุริสา ปราบบริปู. 2537 : 2) เมื่อพิจารณาถึงคุณภาพการศึกษาระดับประเทศของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาพบว่า มีความอ่อนด้อยในคุณภาพการศึกษา กล่าวคือ ผู้เรียนระดับนี้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในรายวิชา

คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ อีกทั้งการเรียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษก็ยังไม่ดีพอ (สำนักงาน
ปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 5)

สำหรับผลการศึกษาจากสภาพการจัดการศึกษาใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษาของกรมศาสนา (2542 : 10) พบว่า ขาดครูผู้สอนวิชาสามัญ เช่น คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ รวมไปถึงการขาดหนังสือแบบเรียนและคู่มือครู และเมื่อ
พิจารณาเฉพาะในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โรงเรียนประเภทนี้ จำนวน 14 แห่ง หลายแห่ง
ประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันบางประการ ได้แก่ การจัดข้อมูลโรงเรียนไม่เป็นระบบ ความไม่
เพียงพอของงบประมาณที่ได้รับ และที่สำคัญคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียน
พระปริยัติธรรมทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย อยู่ในระดับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น
(โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. 2548 : 8) ซึ่งเป็นปัญหาด้าน
การบริหารงานเป็นสำคัญ นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ
และโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน การจัดทำข้อมูลไม่เป็นระบบขาด
ความต่อเนื่อง หนังสือในห้องสมุดมีจำนวนน้อย การจัดหาหมวดหมู่หนังสือไม่เป็นระเบียบ
(พระสิริวุฒิเมธี. 2548 : สัมภาษณ์) อีกทั้งงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐไม่เพียงพอต่อ
การดำเนินงาน ส่งผลให้ขาดงบประมาณ ในการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ดด้วย (พระครูสุวรรณสรณากิจ. 2548 : สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จึงมีความสนใจที่จะวิจัย
ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยหลังจากการวิจัยผลการวิจัยจะเป็น
ข้อเสนอแนะไปสู่การปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน เป็นรายด้านและโดยรวม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานในโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้อาศัยหลักการบริหารงาน 6 ด้าน ของกระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 20) ได้แก่

- 1.1 ด้านวิชาการ
- 1.2 ด้านบุคลากร
- 1.3 ด้านธุรการและการเงิน
- 1.4 ด้านอาคารสถานที่
- 1.5 ด้านบริหารกิจการนักเรียน
- 1.6 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 28 รูป และครูผู้สอน 152 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 180 รูป/คน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 14 แห่ง ในจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2549

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) กำหนดตัวอย่างได้ทั้งหมด 124 รูป/คน แยกเป็นผู้บริหาร 28 รูป และครูผู้สอน 96 รูป/คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ ตำแหน่งของบุคลากร แยกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ ระดับปัญหาการบริหารงาน
ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของผู้บริหาร
โรงเรียน และครูผู้สอน 6 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านวิชาการ

3.2.2 ด้านบุคลากร

3.2.3 ด้านธุรการและการเงิน

3.2.4 ด้านอาคารสถานที่

3.2.5 ด้านบริหารกิจการนักเรียน

3.2.6 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4. ระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีระยะเวลาในการดำเนินการ ระหว่างเดือน 1 มีนาคม ถึงเดือน
15 เมษายน พ.ศ. 2549

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **โรงเรียนพระปริยัติธรรม** หมายถึง โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดกรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดการเรียนการสอนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2548 ในจังหวัดร้อยเอ็ด 14 แห่ง

2. **ตำแหน่ง** หมายถึง สถานภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนและ
ครูผู้สอน

2.1 **ผู้บริหาร** หมายถึง ผู้จัดการ และครูใหญ่ ที่ทำหน้าที่บริหารโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 **ครูผู้สอน** หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนรายวิชาต่างๆ ในโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

3. **ปัญหาการบริหารงาน** หมายถึง ข้อขัดข้องในการบริหารงานในโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด 6 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านวิชาการ

3.2 ด้านบุคลากร

3.3 ด้านธุรการและการเงิน

3.4 ด้านอาคารสถานที่

3.5 ด้านบริหารกิจการนักเรียน

3.6 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4. ปัญหาการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ข้อขัดข้องในเรื่องของการจัดหลักสูตรสนองความต้องการของชุมชน การจัดครูเข้าสอนแต่ละวิชา เหมาะกับคุณวุฒิ ความพร้อมเพียงและการร่วมมือทางด้านวิชาการของครู ความทันสมัยของสื่อประกอบการเรียนการสอน ความเพียงพอของตำราในห้องสมุด การจัดห้องสำหรับวิชาเฉพาะ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องศิลปะภายในโรงเรียน และการจัดให้มีคู่มือการเรียนการสอน

5. ปัญหาการบริหารงานบุคลากร หมายถึง ข้อขัดข้องในเรื่องของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ เพียงพอแก่การปฏิบัติงาน บุคลากรมีความสามารถเหมาะสมกับงานในฝ่ายของตน บุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนมีความสามัคคีต่อกัน รับเงินเดือนค่าจ้างของบุคลากรที่เพียงพอแก่สภาพการพัฒนาความสามารถของบุคลากรเหมาะสม การจัดระบบปฏิบัติงานของครูสอนตลอดถึงบุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจกับภาระหน้าที่ของตนเอง

6. ปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงิน หมายถึง ข้อขัดข้องในเรื่องของความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ความชำนาญในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ความคล่องตัวของผู้ปฏิบัติงาน ความสะดวกรวดเร็วในการออกเอกสารต่างๆ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยสำหรับการปฏิบัติงานในสำนักงาน เช่น เครื่องมือถ่ายเอกสาร เครื่องโรเนียว ความคล่องตัวในการเบิกจ่ายวัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อการเรียนการสอนรวมถึงความสะดวกรวดเร็วในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นของ สำนักงาน

7. ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ หมายถึง ข้อขัดข้องในเรื่องของความสะอาด ของอาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียน การจัดห้องเรียน การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ มีความแข็งแรงมั่นคงปลอดภัย การจัดอาคารสถานที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ห้องสมุด ห้องอาหาร ห้องพยาบาล ห้องโสตทัศนศึกษาและห้องประชุมมีความเหมาะสม การจัดแบ่งห้องต่างๆ สะดวกต่อการจัดกิจกรรม และการดูแลรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน

8. ปัญหาการบริหารงานบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง ข้อขัดข้องในเรื่องของผู้เรียนมีอิสระในการเลือกเรียนสาระที่ต้องการ มีการตรวจสอบสภาพอนามัยของผู้เรียนสนับสนุนผู้เรียนได้มีโอกาสได้สอบเทียบความรู้ การดูแลความประพฤติและการรักษาวินัยของผู้เรียน สถานักเรียนบริหารกิจการนักเรียนเหมาะสม การจัดชมรมเพื่อบริการแก่ผู้เรียน และกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรมแก่ผู้เรียน

9. ปัญหาการบริหารงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง ข้อขัดข้องในเรื่องของการสร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจ ให้เกิดขึ้นต่อโรงเรียน สามารถสนองตอบความต้องการของชุมชนประกาศเผยแพร่ข่าว ความสำเร็จของคณะครู และผู้เรียน จัดทำเอกสารเผยแพร่เพื่อให้ชุมชนได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของโรงเรียน การให้ประชาชนมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการศึกษา ตลอดจนการชักนำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในวันสำคัญทางศาสนา

10. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต่อสภาพการบริหารงานทั้ง 6 ด้าน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบระดับปัญหาในการบริหารงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยจะเป็น ข้อมูลในการวางแผนพัฒนา การบริหารงาน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ดให้มีประสิทธิภาพต่อไป
3. เพื่อเป็นแนวทางใน การศึกษาวิจัยปัญหา การบริหารงานในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอื่นต่อไป